

הנדון: העסקת עובדים בשעת חירום - מבצע "עם כלביא"

בעקבות הכרזה על מצב מיוחד בעורף, ועל מנת לסייע בידיכם להתמודד עם המצב בצורה מיטבית, להלן התייחסות לסוגיות שונות בנושא העסקת עובדים בשעת חירום.

הגבלות על פעילות מקומות עבודה

1. לאור המצב הביטחוני, בתאריך 13.6.25 הכריז שר הביטחון על מצב מיוחד בעורף בכל שטח המדינה, אשר הוארך, נכון למועד זה, עד לתאריך 30.6.25.

2. בהמשך לכך, ובמסגרת מדיניות ההתגוננות לאוכלוסייה, פורסמו הנחיות פיקוד העורף, הכוללות הטלת מגבלות שונות (להלן: "הנחיות פקע"ר"). באשר למגבלות על מקומות העבודה, בהנחיות הפקע"ר ישנה הבחנה בין פעילות מקומות עבודה שאינם בגדר משק חיוני ובין פעילות משק חיוני. הגדרת "משק חיוני" כוללת:

א. **מקומות עבודה שאושרו כמפעל למתן שירותים קיומיים או כמפעל חיוני** – מקומות עבודה אשר מחזיקים באישור מתאים ממשרד העבודה, שניתן מכוח חוק שירות עבודה בשעת חירום, התשכ"ז-1967 (להלן: "חוק שירות עבודה בשעת חירום");

ב. **מקומות עבודה שעונים להגדרת "משק חיוני"** – המשק החיוני כולל בנוסף למפעלים שאושרו ע"י משרד העבודה את כלל גורמי הייצור, המשאבים, שירותים, חומרים, אספקה ופעולות החיוניים לקיום האוכלוסייה, למאמץ המלחמתי ולכלכלת המדינה, כפי שהוגדרו על ידי משרד הממשלה או הרשויות הייעודיות במערך מל"ח כמשק חיוני. מקומות אלה רשאים להמשיך לעבוד גם אם אין בידם אישור ספציפי ממשרד העבודה, וזאת בהתאם ובכפוף להנחיות ההתגוננות הרלוונטיות של פיקוד העורף ולקיומם של אמצעי המיגון הנדרשים.

הארגונים המקומיים:	ארגון הקבלנים בנגב	ארגון קבלני הבניין והתשתיות בירושלים והסביבה	ארגון הקבלנים והבונים מחוז צפון	ארגון הקבלנים מחוז השרון והשומרון
ארגון הקבלנים מחוז אשדוד והשפלה	ארגון הקבלנים והבונים בחולון	ארגון הקבלנים נתניה	ארגון הקבלנים ברחובות והסביבה	ארגון הקבלנים והבונים מחוז תל אביב והמרכז
ארגון הקבלנים והבונים טיף אשקלון	ארגון הקבלנים והבונים מחוז חיפה	ארגון הקבלנים והבונים פתח תקווה		

3. לתשומת לבכם, הנחיות הפקע"ר כוללות גם **הנחיות לפעילות במשק חיוני בענף הבנייה - לעובדי אתרי בנייה או עובדי שטח פתוח** (בנספח ב').

למען הסר ספק, ההנחיות לפעילות במשק חיוני בענף הבנייה לא כוללות את עובדי המטה (או כל עובד אחר בענף, שאינו מופיע בפירוט שבנספח ב'). על עובדים אלה יחולו המגבלות הכלליות למקומות עבודה, ולא ההוראות הייחודיות שחלות על עובדי אתרי הבנייה ועובדי שטח פתוח בענף הבנייה.

עבודה בשעת חירום והחובה להתייצב בעבודה

4. ישנה חשיבות כלל משקית, להמשך עבודה במקומות עבודה שעונים על הגדרת "משק חיוני".

5. באשר לחובה להתייצב בעבודה בשעת חירום, ההוראות הרלוונטיות הן בחוק שירות עבודה בשעת חירום.

לעניין זה, חשוב להבחין בין מקומות עבודה שניתן להם אישור מפעל למתן שירותים קיומיים או מפעל חיוני, ובין מקומות עבודה שאינם מחזיקים באישור כאמור. חוק שירות עבודה בשעת חירום מאפשר לגייס **בצו קריאה לשירות עבודה** עובד במפעל למתן שירותים קיומיים או במפעל חיוני, **במקומות עבודה שניתן להם אישור על ידי אגף כוח אדם לשעת חירום במשרד העבודה בדבר היותם מפעל קיומי/חיוני**, וזאת לצורך שמירה על הרציפות התפקודית של המשק החיוני¹.

6. מקום עבודה, שאושר כמפעל למתן שירותים קיומיים או כמפעל חיוני, מחזיק באישור רלוונטי ממשרד העבודה². צו הקריאה, הכולל את רשימת העובדים שנקראו לשירות עבודה, יימסר לנציג המפעל.

7. **רק עובד שנכלל בצו קריאה לשירות עבודה חייב להתייצב בעבודה**³, בין אם פיזית ובין אם לעבודה מרחוק, בהתאם לבחירת המעסיק. אי התייצבות לעבודה מהווה עבירה לפי סעיף 35 לחוק שירות עבודה.

8. **הגדרת פקע"ר בהנחיות, לפיה ענף הבנייה הנו "משק חיוני", אין בה לבד כדי לחייב את עובדי החברה להגיע לעבודה.**

תשלום שכר לעובדים שנעדרים מעבודתם ושיפוי למעסיקים

9. **נכון למועד זה, עדיין לא נקבעה זכות לשכר לעובדים הנעדרים מעבודתם עקב הנחיות הפקע"ר.**

10. נושא חובת תשלום שכר לעובדים הנעדרים בשל המצב הביטחוני וציות להנחיות הפקע"ר מוסדר בדרך כלל בדיעבד, במסגרת הסכמים קיבוציים וצווי הרחבה, ובכפוף לתנאים שנקבעים בהם לתשלום שכר לעובדים. **לפיכך כל עוד הנושא לא הוסדר, אין חובת תשלום שכר לעובדים אשר לא הגיעו לעבודה עקב המצב הביטחוני.**

11. לצד מתן צו הרחבה, אשר מפורסם לרוב בתום התקופה של הכרזה על מצב מיוחד בעורף, מוסדר שיפוי למעסיקים בגין שכר ששילמו לעובדיהם, וזאת במסגרת תקנות מס רכוש וקרן פיצויים.

12. כאמור, עד כה לא נקבעה חובת תשלום לעובדים, וכן לא הוסדר עדיין שיפוי למעסיקים. נמשך ונעדכנכם בהתפתחויות בנושא בהמשך.

¹ קריאה בצו לשירות עבודה כאמור אפשרית רק לאחר הכרזת שר העבודה על החלת פרק ד' לחוק שירות עבודה בשעת חירום, שעניינו "קריאה לשירות עבודה".

² ניתן לבדוק האם מפעל אושר כמפעל למתן שירותים קיומיים או כמפעל חיוני **במנוע החיפוש באתר אגף כוח אדם לשעת חירום**.

³ החייבים בשירות עבודה לפי החוק הם תושב קבע שמלאו לו 16 וטרם הגיע לגיל פרישה כמשמעו בחוק גיל הפרישה, התשס"ד-2004, למעט חייל, שוטר, אישה הרה או לפני שנה אחת מתום לידתה.

עבודה מרחוק/עבודה מהבית

13. למרות המגבלה על הגעה פיזית למקום העבודה, כאשר מקום העבודה סגור בהתאם להנחיות הפקע"ר, המעסיק רשאי, בהתאם לשיקול דעתו ובתום לב, לאשר לעובד לעבוד מהבית/מרחוק.
14. כאשר אין באפשרות העובד לבצע את העבודה מרחוק, בין היתר, בשל השגחה על ילדים עד גיל 14 שבהחזקתו הבלעדית (או מכל סיבה אחרת), עליו ליידע את מעסיקו על כך.

הוצאה לחופשה

15. ניתן להוציא עובדים לחופשה שנתית על חשבון ימי החופשה הצבורים לזכותם גם בהתראה קצרה, או ללא התראה, אולם זאת עד שישה ימים בלבד. כאשר מדובר בחופשה ארוכה יותר, יש להודיע על כך לפחות 14 ימים מראש, בהתאם לחוק חופשה שנתית, התשי"א-1951.
16. יובהר, כי חל איסור להכניס עובדים ליתרת חופשה שלילית, ללא מתן הסכמה מפורשת, בכתב.
17. הוצאה לחופשה ללא תשלום מותנית בהסכמת העובד.

מתווה פיצויים

18. **בימים הקרובים צפויים להתחיל דיונים בוועדת הכספים בכנסת, אשר יעסקו במתווה הפיצויים לבעלי עסקים (גם קבלנים). אנו פועלים כך שסוגיית שכר העובדים תקבל ביטוי במתווה.**

בכבוד רב,
יצחק גורביץ, סמנכ"ל
ומנהל אגף כ"א, מיסוי וכלכלה